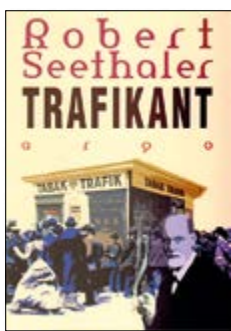

Příběh, který je o jednom nepřilíh bystrém učedníkovi, peripetiích dospívání ve Vídni 30. let a tak trochu i o psychoanalýze. Rakouský spisovatel a scenárista Robert Seethaler (1966) má na svém kontě celkem už čtyři romány, v češtině ale zatím vyšla jen jeho kniha poslední. Téma se jeví navenek sice vážné – období těsně před a po Anšlusu Rakouska, počátek pronásledování Židů a radikalizace některého obyvatelstva –, ale dějinné události se zde dějí jaksi mimoděk. I když všechno hodně ovlivní, nejsou v příběhu tím hlavním. Každý má totiž navzdory době vždycky tak nějak důležitější věci na práci a dost svých vlastních starostí. Hrdina příběhu, Franz, je obyčejný sedmnáctiletý mladík, který je poslán do Vídně z horské oblasti Solnohrad. Tragická nehoda, která se přihodí matčině milenci, způsobí, že namísto snění na břehu jezera Attersee se Franz začne učit u matčina známého trafikanta Otty Trsnjeka. A Franz se učí. Dění, které začíná postupovat všedním životem Vídně, zprvu nevnímá. Má svých starostí dost. Musí se sžít s městem, psát domů mámě, rozumět doutníkům, číst noviny a také je třeba, aby si našel děvče, jak mu doporučí Sigmund Freud. Nostalgický obraz Vídně je totiž doplněn o jednu slavnou personu a tou je sám věhlasný zakladatel psychoanalýzy. V tomto příběhu je to již starý pán, který si občas zajde do trafiky pro *Neue Freie Presse* a viržinka. Aspoň tedy do té doby, dokud Židé chodí do trafik pro noviny a doutníky mohou. Tak dojde také k setkání s naivním učedníkem, který je starým pánem fascinován. Je to také trochu na jeho popud, že si jednoho dne umyje krk, napomáduje vlasy a vyrazí do Prátru hledat děvče. Tam romantik Franz potká ji – baculatou blondýnku Anežku z Dobručky u Mladé Boleslavi (!), z „moc pěkný vesnice, přitulený k Vinicnému vrchu jako k temnému milencovi“. Tehdejší Vídeň je totiž pořád ještě tak trochu plná Čechů. Jenže slečna, která se protlouká všelijak, třeba jako tajemná indiánská tanečnice v kabaretu, je spíše realista. Franzovo srdce se láme, ovšem doba se nezastavuje a běží. Pan profesor si už nechodí pro doutníky ani pro noviny, nýbrž si balí na cestu do Anglie a trafikantovi někdo rozbije výlohu. Začíná se zatýkat, na břehu jezera doma v horách vlají tři červené prapory s černými hákovými kříži a sousedé přestávají být dobrými sousedy. Franz se mezi tím vším ale hlavně snaží zapomenout na Anežku a na Freudovu radu si zapisuje všechny svoje sny. Lístky s takto vzniklými poetickými texty lepí na sklo výlohy a čeká. Jenže městem už namísto líné kávové nostalgie proudí síla úplně jiná. Taková, která do sebe pohltí všechno jako do černé díry. Lásku, přátele i dobro. V jednoduchosti je krása, chce se říci při čtení Seethalerovy knihy. Vydatně tu ovšem pomáhají také kulisy – velkou roli tu má samo město Vídeň a bylo by asi zajímavé číst tenhle příběh právě tady a kráčet tak ve Franzových stopách. Třeba do ulice Berggasse, k domu, kde slavný psychoanalytik Sigmund Freud žil. Dnes je v jeho bytě muzeum a návštěvníci se mohou podívat i do Freudovy pracovny. Ve vitríně tam dnes trní bůžci, kteří dříve stávali na jeho pracovním stole, jen gauč, který tolik zajímal Franze, chybí. Kousek od domu je pak Votivní kostel a také Ringstrasse s kavárnou Landtmann, kam Freud při svých každodenních procházkách chodíval. A samozřejmě, někde tam také určitě stála trafikka. Kam jinam by si chodil slavný profesor pro své noviny a doutníky. Třeba to všechno takhle nějak bylo. ...

Fakírova podivuhodná cesta

Podivuhodná cesta fakíra, který uvízl ve skříni z Ikey (vydalo Argo v překladu Anežky Charvátové) je ideální knihou, pokud jste se letos ještě nezasmáli – nebo si to chcete kvalitně zopakovat. I když – může být kniha o nelegálních imigrantech veselá a zábavná? Její autor, Francouz **Romain Puértolas** (1975), jinak člověk, který se v civilním životě žije jako policejní analytik v oblasti ilegální imigrace, ukazuje, že může. Na začátku příběhu o žádnou nelegální emigraci ale vlastně nejde. Chudý indický fakír si jen chce koupit pořádnou postel s hřeby a každý přece ví, kde se prodávají postele. V Ikee. Jenže v Indii Ikea kupodivu ještě nemá pobočku (proč ne, je vysvětleno v knize – plus si můžete užít další vtipné narážky na impérium majitele

Ingvara Kamprada). Fakír tudíž musí cestovat do Evropy a k nákupu si vybere Paříž. S kouzelnickými rekvizitami a falešnou stoeurovou chce všechno rychle vyřídit, a po noclehu v obchodě i s postelí odcestovat, ale náhoda tomu nechce, a tak skončí zavřený ve skříni, která míří do Anglie. Bez dokladů a bez bot se fakír stává ilegálním uprchlíkem, podobně jako parta Súdánců, kteří se oproti tomu chtějí dostat do ráje (Velká Británie) a k ilegálnímu překročení hranic si vybrali právě kamión s jeho skříní. Podobně nahodile a dobrodružně jeho cesta ovšem pokračuje dál. Fakír strídá dopravní prostředky a nakoukne tak ještě do Itálie, Španělska i Libye. Cestou se stihne nejen zamilovat do přitažlivé Francouzky, ale i napsat příběh na látku své košile a dokonce získat finanční zálohu na jeho knižní vydání (takže bude na konci moci finančně podpořit Súdánce). Tohle nedobrovolné putování mu navíc zpestřuje pomstychtivý cikánský taxikář se svými bratrance, tak trochu i jeho vdavekchtivá dcera, její nápadník Tom Cruise-Jesús Cortés Santamaría. V neposlední řadě tu je již zmíněná skupina severoafrických uprchlíků a jedna slavná herečka, ti však na rozdíl od ostatních fakírovi dělají jen milou společnost. Zbývá dodat, že zvláštní ocenění by si zasloužila i překladatelka za dostatek fantazie, který byl nutný k překládání autorovy výslovnosti indických jmen (Rabíndranatáh Sušíl Krávalpindí či jako *Rabín-Dral-Nasušil-a-kráva-má-pindy* atp.). Fenomenální úspěch Puértolasovy knihy skoro jako kdyby odkazoval k hladu po opravdovém (hlavně nekorektním) humoru v literatuře, neboť tahle vtipná literární komedie si okamžitě našla cestu do 36 jazyků. Kromě toho autorovi vynesla už dvě literární ceny (Grand prix Jules Verne 2014, Prix Vivre livre Val d'Isère 2014) a také cenu za audiopodobu své knihy na CD (Prize Audiolib 2014), kterou načel francouzský herec Dominique Pinon. Přirozeně se také již pracuje na filmové podobě díla. Díky úspěchu *Fakíra* se možná usměje štěstí i na sedm předchozích dosud nepublikovaných románů, které autor sice vydal, ale zatím jen pro domácí potřebu – v celkovém počtu tří kusů pro každé své dítě. Na světovou slávu tak zatím stále ještě čekají v pohodlí Puértolasova šuplíku. Letos v lednu ovšem ve Francii vyšlo autorovo zcela nové dílo: *La petite fille qui avait un nuage grand comme la tour Eiffel (O holčičce, která spolkla mrak velký jako Eiffelovka)*. Nezbývá než doufat, že zopakuje úspěch prvotiny. A že brzy vyjde také v češtině.

Úterní ženy potřeť

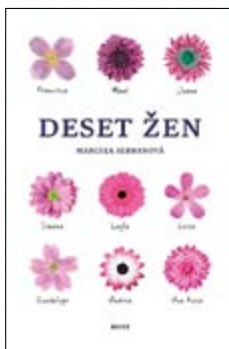
Partička „úterních žen“ z pera německé scenáristky a dramaturgyně **Moniky Peetzové** (1963), to jsou tak trochu „Rychlé šípy“ v sukních. Byť jde o dámy takřka ve středním věku, vždycky jsou jejich malá dobrodružství nabitá humorem a akcí. Vše začalo prvním dílem, kde se spolek kamarádek z francouzštiny, které si díky svým jednoměsíčním úterním setkáním říkájí úterní ženy, vydal na pouť do Lurd, a pokračovalo se dílem druhým (*Sedm dní bez*), ve kterém pak společně absolvovaly ozdravný půst. Zatím poslední příspěvek, třetí díl příběhu pěti přítelkyň z Kolína nad Rýnem, nese název **Úterní ženy mezi bylinami a řepou** (vydal Host v překladu Vladany Hallové) a jak titul napovídá, tentokrát Peetzová zpracovala další populární téma současné doby – útek z města na venkov, pěstování vlastní bio zeleniny a rekonstruování starého domu pro rekreační účely. Konečně, na konci knihy uvádí i své zdroje a informátory, kteří jí poskytli dostatek materiálu, díky kterému mohla téma beletristicky zpracovat. Vesnické historky a zkušenosti s rekonstrukcí domu tedy mají reálný základ. Třetím dílem se nicméně dobrodružství pěti Koliňanek, úterních žen, zjevně chýlí ke svému závěru. Už proto, že se přítelkyně již každé úterý nescházejí. Nejmladší z nich, Kiki, totiž za svůj nový domov zvolila vzdálené Meklenbursko – Horní Pomořansko, kraj na severu bývalé NDR, kde si spolu s manželem koupila starou školu. Tu se rozhodne zrekonstruovat a následně zde provozovat penzion – k tomu pěstovat vlastní zeleninu a vychovávat dceru Gretu v přírodě. „Tomu, kdo má vlastní mrkev, můžou být nějaké bankovní krize stejně ukradené jako zpomalení hospodářského růstu a slabé euro,“ sní o nezávislosti a vlastní verzi kouzelného Bullerbynu bývalá designérka Kiki. Částečně se jí to i daří. Červeně natřené židle, na zdech sbírka nejrůznějších typů jeleních a srnčích parohů, na dvoře běhá kohout Elvis a venku na návsi noví přátelé. Spřátelit se s nedůvěřivými vesničany ovšem není jen tak, opravit starou školu je však ještě těžší a vůbec nejtěžší je celý náročný projekt financovat. A tady je prostor opět pro staré přítelkyně, které

Kiki požádá o pomoc. Otevření penzionu se blíží, peníze nejsou a ještě není vše hotovo. Společný pobyt na staré škole začne barevnými holínkami a bouřkou, která vyřadí z provozu všechny elektrické spotřebiče. Dobrodružství tentokrát začíná vařením jídel venku na ohni a absencí všech vymožeností moderní komunikace. Je ovšem třeba vyřešit daleko víc – Estella má problém s nadací a ambiciózní snachou, Eva s dospívajícími dětmi a částečně i s nudou, která se jí začíná vkrádat do manželského života, a Caroline kdosi vydírá po telefonu. Na všech frontách tak začíná boj s časem. Jen Judith, která si našla nového koníčka – vykládání karet – ví, že všechno dobře dopadne, i když turnaj v bowlingu nakonec kamarádky nevyhrají a v rybářském domku bydlí tajemný muž, který se všude potlouká s dalekohledem... *Úterní ženy mezi bylinami a řepou*, to je v rámci své žánrové kategorie velmi příjemná a chytrá oddechovka, která dokáže čtenářky rozesmát, nadchnout i inspirovat a zároveň reaguje i na aktuální společenské trendy.

Příběhy deseti chilských žen

Když jsem četla *Deset žen* Marcelly Serranové (vydal Host v překladu Jany Liškové), v první řadě mě napadlo, jak propastně a nebezpečně mohou být příliš velké sociální rozdíly a jak je důležitý opravdu fungující sociální systém, stejně jako ochrana občanů, kterou má zajišťovat stát proti korporacím a jiným zájmům. Tyhle podmínky totiž mají velký vliv na to, jak se žije a jaký ten život je. Kdo má potíže dát dohromady peníze na jídlo a na nájem, a zároveň mu jeho vláda nezajistí důstojné podmínky pro život a práci ve vlastní zemi, takže si nemůže dostatečně vydělat, takový život je pak strastiplný jako otroctví a těžko zbudě síla na cokoli jiného než na nutné obstarávání. O to víc mě děsí, jak se podobný vzor začíná objevovat i u nás. Rostoucí sociální problémy na straně jedné a na straně druhé arogance, bezostyšnost a vykořisťování všemi, kdo mají tu možnost ukazovat a zneužívat svou moc a nesejde jim ani na vlastní zemi, společnosti a kultuře; hlavně když si každý pro sebe nahrabe, ber kde ber. Tohle jistě nebylo to, po čem lidé v roce 1989 toužili. Místo zlepšení se objevili arogantní zbohatlíci a zároveň chudáci, kteří musí pracovat za mzdy, které jsou nejnižší v Evropě. Komu tady ale záleží na společnosti a na lidech. Možná stejně tak málo jako v Chile. Uvědomuji si to dvakrát tolik právě nad knihou příběhů chilských žen. Jejich životy jsou totiž vždy nějakou měrou ovládané třídním systémem, existenčními starostmi na straně jedné a lhostejností k problémům těch, kdo si nemohou sami polepšit, na straně druhé. Když tohle člověk čte, připadá si, že je zpátky v čase asi tak o sedmdesát let. Pro českého čtenáře tak bude chilská realita asi poněkud tristní. Přesto v ní ale lidé musí žít a umět se i v takovém životě radovat, i když jim žádná snaha nepřinese zlepšení. Problémy, se kterými se hrdinky potýkají, jsou ovšem i jiné povahy. Vyrovnání se s osudem, se stárnutím i s krávdami, které na nich napáchali jiní. Jsou to ženy, které se musí potýkat s péčí o rodinu a nemocné blízké, které musí vytvářet domov, a to za jakýchkoliv podmínek. Stav společnosti stojí na ženách, a práce žen se mi pak v tomto směru nejvíce jako výsada, ale v podstatě druh nouze, která se jen předkládá jako výsada. Jak je možno se přesvědčit i na příbězích jednotlivých žen, které zde autorka představuje jako klientky jedné terapeutky. Ty se jednoho dne sejdou při společném sezení a každá z nich je vyzvána představit svůj život. Ve svých monologech se každá soustředí na něco jiného, ale takřka všechny shodně reflektují náročné postavení ženy ve společnosti. Francisca sice nemá existenční starosti, ale ani v dospělosti se stále ještě nemůže vyrovnat s nezájmem matky v dětství a její pozdější volbou žít jako bezdomovec. Druhá je Mané, bývalá krasavice a herečka, která vedle špatného sociálního postavení jen těžko snáší tělesnou devastaci, omezení a nemohoucnost, které přináší stáří. Juana je kosmetička, kromě své práce musí zvládnout péči o nemohoucí matku a také dceru, které je diagnostikována dědičná psychická porucha. Živit tři osoby a zároveň o ně pečovat však jde skloubit dohromady jen těžko, a tak Juana musí zdlužit dům, aby měla na léky. Anna Rosa je nábožensky hluboce založená mladá žena, která pracuje jako sekretářka v obchodním domě a pečuje o bratra, který s ní žije po smrti rodičů. Na terapii dochází, protože byla v dětství zneužívaná svým dědečkem stejně jako její matka. Luisa je žena původem z venkova, jejíž manželství padlo za obětí politickému systému – její manžel se

stal jednou z obětí bývalého režimu a zmizel beze stopy, Luisa zůstane sama s dětmi ve městě a pracuje jako služka v domech bohatých. Layla je alkoholička a novinářka s arabskými kořeny, kterou znásilní v Gaze izraelský voják a ona se nedokáže smířit se synem, který se jí poté narodí. Další ženou, která má problém, je workoholička Andrea, která je známá a slavná, ale nemá čas si uvědomit svůj vlastní život. Guadalupe je rozmazlená mladá žena z bohaté rodiny, přesvědčená o své homosexualitě, která se realizuje prostřednictvím drog. Nejlépe ze všech si stojí Simona, bývalá socioložka z lepší rodiny, jejímž největším problémem byl manžel sledující fotbal. Ta si jako jediná žije vlastní život tak, jak chce, v bytě na pobřeží, finančně je nezávislá, obklopená jen tím, co je jí příjemné a milé. Svůj příběh tu konečně prostřednictvím své asistentky předkládá i sama terapeutka Nataša, která pochází z židovské rodiny postižené holocaustem a celý život pátrá po ztracené sestře...

SOŇA ABRAMOWITZ-FRAŇKOVÁ

Hřbitovní kvítí na smetaně

Úvodní erotická scéna románu *Vladimíra Poštulky Hřbitovní kvítí na smetaně* (Máj/Dokořán) je svým způsobem zasvěcení hlavního hrdiny Evžena do sexuálního života, ovšem jeho rodičů. A tento sexuální motiv je pak v knize zásadním úhlem pohledu autora, kterého známe jako gourmeta, publicistu, který se věnuje popisu a kritice jídla. Že v tom bude pokračovat i v této knize, naznačuje i název, mimochodem velmi literární, protože *Hřbitovní kvítí* je první básnická sbírka Jana Nerudy; a že ho chce autor dělat na smetaně je jen důkazem, že to bude kniha také o vaření. Vladimír Poštulka (1943) nás však jen tak láká. Jsou tu sice Evženovy životní peripetie, ale ty jsou zastíněny medailony mnoha spisovatelů, jejichž dílo autor nepopisuje, nevykládá ani nekritizuje, ale ve víře, že život je pro tvůrce literárního díla nejdůležitější, líčí jejich životy (včetně života sexuálního) nejen velmi podrobně, ale se znalostí i drobných detailů. Není ovšem literární historik, aby posuzoval, jak a do jaké míry vplouvají životní fakta do jejich díla, jaký vzniká poměr *Dichtung a Wahrheit*. V životě spisovatelů ho zajímají především jejich lidské vztahy. Na prvním místě pak vztahy milostné, a mám dojem, že ho nejvíce zajímají vztahy homosexuální. Z několika stran jsem o Poštulkově knize slyšela, že je to kniha rozbíhavá, že je v ní nashromážděno příliš mnoho různorodého materiálu. Já si to nemyslím, autor sám dal podnět k takovým názorům tím, že knihu nazval románem. A dokonce, aby tento názor obhájil, každou chvíli přerušil vyprávění a začne mudrovat nad literárními žánry, nebo si začne klást otázky takového druhu, jako například, co jsou ti spisovatelé a spisovatelky vlastně zač; zdá se mu podivné jejich tvrzení, že příběhy, které vyprávějí, nejsou skutečné, ale že si je vymysleli. O tom, nakolik jsou příběhy v knihách skutečné a nakolik vymyšlené, se napsaly stohy knih, studii a článků, nicméně i tyhle otázky V. Poštulku jistotně zajímají. Svou knihu sice nazval románem, ale román ve vlastním slova smyslu to není. Je to koláž lidských příběhů, které jsou zvláštní tím, že je prožívají spisovatelé, tedy tvůrci. A aby se autor nějak odlišil, zaměřil svou pozornost v první řadě na jejich vztahy sexuální. Detailnímu rozboru podrobuje třeba dílo Marcela Prousta, aby nás informoval, jak se jeho milenci jmenovali ve skutečnosti a jak v jeho díle. Poštulka svoji knihu napsal velmi dobře, s jiskrou, s detailními znalostmi a s rozkoší z vyprávění. Příběh Evžena Lesa se knihou vine jako červená nit; autor si pohrává s možností, že je to jeho alter ego.

MILENA NYKLOVÁ

**Knižní novinky
najdete již také
na Facebooku!**

www.facebook.com/KN.casopis